

Bevar gennemførelsesvejledningen

- et værn mod frafald

Ungdomsuddannelsernes gennemførelsesvejledning hjælper eleverne med at gennemføre deres uddannelse med det bedst mulige resultat, og den støtter elever med behov for omvalg i at vælge en anden uddannelse. Derfor bør partierne bag forliget "Flere unge i uddannelse og job" genoverveje beslutningen om at afskaffe gennemførelsesvejledningen og spare 35 mio. kr. på området i 2012.

Forliget lægger op til at bryde markant med mange års politisk arbejde for at styrke og professionalisere vejledningen i uddannelsessystemet. Vejledningsreformen fra 2004 gjorde op med kvalitativ uensartethed i uddannelsesområdernes 26 forskellige vejledningsordninger og havde som mål at skabe bedre sammenhæng og helhedssyn i vejledningsindsatsen. Bl.a. ved at styrke vejledernes kompetencer i en fælles vejlederuddannelse.

Når der med aftalen om "Flere unge i uddannelse og job" ikke fremover vil være et lovgivningsmæssigt krav om at tilbyde gennemførelsesvejledning, bliver initiativerne på ungdomsuddannelserne yderst forskellige. Skolerne vil, uden indholdsmæssige bindinger, kunne organisere sig som de ønsker for at indfri målsætningen om at fastholde unge i uddannelse. Dermed er der høj risiko for at afprofessionalisere indsatsen, hvilket svækker kvaliteten til stor skade for de vejledningssøgende.

Professionaliseringen af vejledningen har ellers været et naturligt og oplagt politisk fokuspunkt i de senere års indsats i love og bekendtgørelser. Blandt andet i bemærkningerne til lovforslaget om vejledning om valg af uddannelse og erhverv fra 2002, hvor der refereres til Undervisningsministeriets "Rapport om tværsektoriel vejledning" (august 2001), der fremhæver, at flere undersøgelser peger på, at vejledernes uddannelsesniveau bør højnes.

I ændringen af loven om vejledning om valg af uddannelse og erhverv fra 2008 blev uddannelseskraevne skærpede for gennemførelsesvejlederne. I lovbemærkningerne lød begrundelsen: "For at understøtte den øgede professionalisme og målrettethed i vejledningen på alle niveauer, skal vejledernes kompetenceniveau styrkes".

På den baggrund virker det uforståeligt, at aftalen om "Flere unge i uddannelse og job" også lægger op til helt at afskaffe uddannelseskraev til vejledere på ungdomsuddannelserne. Beslutningen er et alvorligt tilbageslag og underminerer de senere års evalueringer og politiske initiativer til at styrke og professionalisere vejledningen på ungdomsuddannelserne.

Gennemførelsesvejledningen er nødvendig

For eleverne er gennemførelsesvejledningen vigtig og nødvendig. Vejlederen er typisk den person, eleven opsøger først, når det af forskellige årsager brænder på. Der kan fx være tale om, at eleven har misbrugsproblemer (fx

alkohol og spiseforstyrrelser), problemer med lavt selvværd og i øvrigt er udsat for et pres fra forældrene til at følge et bestemt uddannelsesspor, uagtet at eleven måske hverken har lyst eller evner til at indfri forældrenes forventninger og ønsker. Gennemførelsesvejlederne har med den fælles landsdækkende vejlederuddannelse, og det grundlæggende kendskab til uddannelsernes indhold og opbygning, de nødvendige kompetencer til at yde kvalificeret og professionel vejledning.

Vejlederuddannelsen og kendskabet til uddannelserne vejer tungt, når der bl.a. skal vejledes om personlige og sociale forhold, valg af fag og niveauer i uddannelserne, fravær, karakterer, eksamensteknik, eksamensangst, studieteknik, arbejdsvaner, samarbejdsevne og trivsel i klassen. Disse vejledningsfaglige opgaver lader sig ikke overtage af andre faggrupper, som mangler grundlæggende kendskab til indholdet i de enkelte ungdomsuddannelser og ikke lever op til de kompetencekrav til vejledere, som er formuleret i lov og bekendtgørelse i dag.

Det er derfor afgørende for både kvaliteten i vejledningen og den enkelte unges mulighed for at gennemføre uddannelsen, at vejledningen fortsat løftes af kvalificerede gennemførelsesvejledere, som også kan påtage sig rollen som overordnede koordinators for elevernes uddannelsesprojekter. Eleverne har brug for uddannede vejledere der har tæt kendskab til dem, og som kan træde til umiddelbart, når behovet opstår. Denne nærhed, både mentalt og fysisk, kan aldrig erstattes af en geografisk fjern eller digital vejledning.

Vi opfordrer stærkt forligspartierne til både at fastholde og styrke gennemførelsesvejledningen for alle elever med behov for den, og til at bevare uddannelseskravet til vejlederne. Gennemførelsesvejledningen skal fortsat indgå som et væsentligt redskab i bestræbelserne på at indfri den politiske målsætning om, at 95 procent af en ungdomsårgang senest i 2015 skal gennemføre en ungdomsuddannelse.

AC, Erik Jylling, fmd.

Danske Gymnasieelevers Sammenslutning (DGS), Bjarke Dahl Mogensen, fmd.

Erhvervsskolernes Elev-Organisation (EEO), Sune Baldus, fmd.

FTF, Bente Sorgenfrey, fmd.

FUE (Fællesrådet for Uddannelses- og Erhvervsvejledning), Flemming Steen Christensen, fmd.

FUETS (Foreningen af Uddannelses- og Erhvervsvejledere ved de Tekniske Skoler), Benny Wielandt, fmd.

Gymnasieskolernes Lærerforening, Gorm Leschly, fmd,

Handelsskolernes Lærerforening, Søren Hoppe, fmd.

Handelsskolernes forening af studievejledere, Janne Mikkonen, fmd.

Landssammenslutningen af Handelsskoleelever, Mathilde Gade Petersen, fmd.

Studievejlederforeningen for Gymnasieskolerne og hf, Lisa Bendsen, fmd.

Uddannelsesforbundet, Hanne Pontoppidan, fmd.

Uddybende bemærkninger til udtalelsen ”Bevar gennemførelsesvejledningen – et værn mod frafald”

Bilag 1

Aftalen om at få ”Flere unge i uddannelse og job” - fra november 2009 - lægger op til at bryde markant med mange års politisk arbejde for at styrke og professionalisere vejledningen i uddannelsessystemet. Ved at afskaffe gennemførelsesvejledningen i lov og bekendtgørelse, bryder forligspartierne med vejledningsreformens (2004) intentioner om at luge ud i underskoven af mangfoldige vejledningsordninger og skabe bedre sammenhæng og helhedssyn i vejledningsindsatsen.

For os som interessenter på området virker det uforståeligt, at forligskredsen så markant og uden dokumentation og argumenter kaster væsentlige grundstene i vejledningsreformen over bord. Grundstene, som der i de seneste år er arbejdet på at forbedre i bl.a. et styrket vejledningsfagligt samarbejde mellem UU, uddannelsesinstitutioner og Studievalg. Også på dette område er vejledningsreformens og 2008 lovrevisionens bemærkninger om udvidet og forbedret samarbejde fulgt.

På den baggrund undrer det, at aftalen ”Flere unge i uddannelse og job” peger på, at ungdomsuddannelserne leverer overlap i vejledningsindsatsen og påtager sig opgaver, der reelt er UU’ernes og Studievalgs ansvar. Udsagnet indgår som argument for at fjerne yderligere 35 mio. kr. fra ungdomsuddannelsernes bevilling til vejledning fra 2012. Med vejledningsreformen er der som bekendt allerede i 2004/05 taget 25 procent af uddannelsernes bevilling til gennemførelsesvejledning.

Aftalens bemærkninger om overlap i vejledningsindsatsen kan spores til Rambølls seneste rapport om vejledning fra 2009, bestilt af Undervisningsministeriet. I rapporten er Rambøll blevet bedt om at undersøge, om pengene til uddannelsesvejledning står mål med den politiske prioritering af indsatsen. Rambøll konkluderer, at gennemførelsesvejlederne ikke er gode nok til at prioritere og målrette deres indsats. Ressourcerne skal ifølge rapporten i langt højere grad bruges på elever med særligt behov for vejledning. Rambøll bruger konklusionerne til at hævde, at der er plads til at spare 30 procent på gennemførelsesvejledningen for alle uddannelsesinstitutioner svarende til 360 årsværk og 169 mio. kr.

Ikke alene bygger Rambølls rapport på et angribeligt og usikkert metodisk grundlag, hvor sjus ud fra budgetter og regnskabstal vejer tungt. Men også i præmissen om, at vejlederne bruger tiden forkert, går Rambøll galt i byen. Tilbagemeldingerne fra gennemførelsesvejlederne understreger, at uddannelsesinstitutionerne i dag bruger en meget begrænset del af vejledningstiden på de ressourcestærke elever. Størstedelen af tiden bruges allerede på de elever, som har et udvidet behov for vejledning, og som lovgivningen prioriterer. Der er altså ikke noget besparelses-/omprioriteringspotentiale at hente. Rambølls rapport kan derfor på ingen måde bruges som grundlag for at træffe så afgørende politiske beslutninger

for gennemførelsesvejledningen, som aftalen om flere unge i uddannelse og job lægger op til.

Når det gælder elevernes vurdering, konstaterer vi, at de er yderst tilfredse med gennemførelsesvejledningen. Det viser den seneste undersøgelse fra september 2009, som UNI-C - på Undervisningsministeriets initiativ - har foretaget blandt eleverne på alle gymnasiale uddannelser. Over 70 procent af de vejledningssøgende elever mener, at gennemførelsesvejledningen har en positiv effekt i forhold til at vælge eller gennemføre en uddannelse. Tilsvarende er 74 procent af eleverne tilfredse, eller meget tilfredse, med måden vejledningstilbuddene foregår på. Samme tilfredshedsmønster genkender vi på øvrige ungdomsuddannelser.

Endelig er det værd at opholde sig ved aftalens formulering om, at midlerne til at fastholde elever i uddannelse fremover ikke bare gives efter antallet af elever, men også ud fra forældrenes uddannelsesbaggrund. Filosofien synes at være, at elever med uddannede forældre ikke har behov for vejledning. Elever fra - i uddannelsessammenhæng - ressourcestærke hjem søger også i vid udstrækning vejledning, fordi de bærer rundt på problemer, der kræver en professionel vejleders hjælp og indsats, jf. bemærkningerne i fællesudtalelsen. For disse elever vil udmøntningen af aftalen betyde endnu et perspektivløst tilbageslag, som risikerer at få alvorlige konsekvenser for elevernes videre færd i uddannelsessystemet.

Hvis det skal lykkes at nå det politiske mål om at få 95 procent af en ungdomsårgang til at gennemføre en ungdomsuddannelse senest i 2015, skal gennemførelsesvejledningen bevares og styrkes. Det er ikke alene et fejlgreb at udsætte området for yderligere besparelser; det står også i skærende kontrast til flere års politisk arbejde for at styrke og professionalisere vejledningen til gavn for de vejledningssøgende.

Bilag 2

Faktaark om gennemførelsesvejledning i:

Aftale om flere unge i uddannelse og job

Regeringen, Socialdemokraterne, Dansk Folkeparti og Det Radikale Venstre indgik 5. november 2009 aftale om at få flere unge i uddannelse og job. Aftalen fastholder målsætningen om, at 95 procent af en ungdomsårgang skal gennemføre en ungdomsuddannelse i 2015.

Et af de mest vidtgående elementer i aftalen er afskaffelsen af gennemførelsesvejledningen i lovgivningen og de krav, der er knyttet til gennemførelsesvejledningen. Det betyder bl.a., at der ikke længere vil være krav i lovgivningen om, at uddannelsesinstitutionerne skal yde vejledning om gennemførelse af uddannelserne. Dermed ophæves bekendtgørelsen om gennemførelsesvejledning og uddannelseskraft til vejledere i ungdomsuddannelserne.

I aftaleteksten begrundes initiativet med, at redskaberne og ressourcerne til uddannelsesinstitutionernes indsats for at fastholde eleverne i uddannelse skal frigøres. Konkret skal det ske ved, at ressourcen til vejledning differentieres

efter elevernes behov for vejledning. Fremover skal midlerne til vejledning ikke alene gives efter antallet af elever, men også ud fra den sociale sammensætning; her forstået som forældrenes uddannelsesbaggrund. Hvad der mere præcist ligger i aftalen på dette område, er uklart.

Gennemførelsesvejledningen erstattes af en forpligtelse til institutionerne om at fastholde eleverne i uddannelse. Forpligtelsen udmøntes ved, at skolerne skal formulere principper for fastholdelse, procedurer ved omvalg, frafald etc.

Ud over ændringer i gennemførelsesvejledningen lægger aftalen op til at etablere en e-vejledning i tilknytning til portalen ug.dk. E-vejledningen er målrettet ressourcestærke unge og deres forældre, så de nemt og hurtigt kan få svar på spørgsmål om uddannelsesvalg og uddannelsessystemets opbygning. E-vejledningen tilbydes som en bred vifte af virtuelle kommunikations- og vejledningsværktøjer i form af fx online chat, telefon, webcam, sms og e-mail.

Økonomien i forslaget

Af aftalen fremgår det, at initiativerne til at omdefinere gennemførelsesvejledningen og etablere e-vejledning, gør det muligt at imødegå eksisterende overlap i vejledning mellem ungdomsuddannelserne, UU og Studievalg. En del af aftalen fjerner således 35 mio. kr. fra ungdomsuddannelsernes bevilling til vejledning i 2012.

Herudover er det aftalt, at de resterende vejledningsressourcer i ungdomsuddannelserne omfordeles på tværs af institutioner og uddannelser. Omfordelingen vil ske via et vejledningstaxameter, der skal fordeles til institutionerne ud fra den sociale sammensætning af elever (forældrenes uddannelsesbaggrund).

Bilag 3

Vejledningsreformen i 2004 - målsætning: At styrke og professionalisere vejledningen.

Folketinget vedtog i 2003 en vejledningsreform, der trådte i kraft 1. august 2004. Formålet med reformen var at skabe større sammenhæng og helhedssyn i vejledningsindsatsen. Som led i reformen blev de cirka 20 forskellige vejlederuddannelser og -kurser afløst af én fælles vejlederuddannelse, som skal gøre vejledningen mere professionel.

Vejledning om ungdomsuddannelser og erhverv blev samlet i Ungdommens Uddannelsesvejledning (UU), som kommunerne har ansvaret for. Vejledning om videregående uddannelse og erhverv blev samlet i Studievalg, som Landscenter for Uddannelses- og Erhvervsvejledning under Undervisningsministeriet har ansvaret for.

For gennemførelsesvejledningen betød reformen, at der blev fjernet 25 procent af bevillingen, som gik til at finansiere oprettelsen af UU og Studievalg. Begrundelsen var, at gennemførelsesvejlederne ikke længere skulle vejlede om overgangen til videregående uddannelse og erhverv, men alene koncentrere indsatsen om vejledning rettet mod gennemførelse af en påbegyndt uddannelse.

I lovbemærkningerne blev det præciseret, at gennemførelsesvejledning vil kunne gives både individuelt og kollektivt til en større elevgruppe. ”Den individuelle vejledning kan dreje sig om både personlige, sociale og uddannelsesmæssige forhold, der har betydning for den enkeltes mulighed for at gennemføre sin uddannelse. Her vil forankring af vejledningsindsatsen på den enkelte uddannelsesinstitution understøtte en hurtig og målrettet indsats over for den enkelte elev gennem løbende tæt kontakt mellem elev, lærer og vejleder.”

I det hele taget lægger lovbemærkningerne vægt på nærhedsprincippet i gennemførelsesvejledningen. Hensynet bag princippet er, at den unge skal have en umiddelbar, fortrolig og let adgang til vejledningen på uddannelsesinstitutionen.

Skærpet uddannelseskraft til vejledere

Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) offentliggjorde i 2007 en evaluering af vejledningsreformen, som dannede grundlag for revision af reformen i 2008.

Et flertal i Folketinget vedtog i 2008 bl.a. at skærpe uddannelseskraft til vejlederne på ungdomsuddannelserne efter råd fra EVA. Skærpelsen bestod i, at gennemførelsesvejlederne skal have de tre grundmoduler i diplomuddannelsen til uddannelses- og erhvervsvejleder, samt ét valgfrit modul, der rettet sig mod vejledningen på det konkrete uddannelsesområde.

Begrundelsen for at styrke vejledernes kompetenceniveau var at understøtte øget professionalisme og målrettethed i vejledningen på alle niveauer.